

Nr 825

av herr Adolfsson m. fl.

om samtidig tillämpning av bestämmelserna om ackumulerad inkomst och om särskild skatteberäkning i vissa fall för maka.

Förordningen den 30 november 1951 angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst (SFS 1951:763) är tillämplig beträffande sådana skattskyldiga som beskattas progressivt, dvs. fysiska personer, oskiftade dödsbon och familjestiftelser. Om en skattskyldig under ett visst beskattningsår haft inkomst som hänför sig till minst två beskattningsår (ackumulerad inkomst), äger han under vissa förutsättningar påyrka att den statliga inkomstskatten på denna inkomst beräknas som om inkomsten tagits till beskattning med lika delar under taxeringsåret och så många av de närmast föregående taxeringsåren att inkomsten därigenom blir fördelad på det antal år till vilka den hänfört sig. Fördelning får dock ske på högst tio år och skatten på den ackumulerade inkomsten utgår efter det procenttal av grundbeloppen för statlig inkomstskatt som gäller för det taxeringsår då inkomsten tas till beskattning.

Under åtskilliga år framöver kommer för äkta makar, som båda haft inkomst av förvärvsarbete, nyssnämnda bestämmelser att kollidera med de föreskrifter som fanns i förordningen den 21 maj 1965 om särskild skatteberäkning i vissa fall för makar (SFS 1965:153). Enligt denna kan under vissa närmare angivna förutsättningar bl. a. statlig inkomstskatt för samtaxerade makar beräknas enligt de grunder som gäller för ensamstående skattskyldig. Sådan skatteberäkning, som endast får ske om för båda makarna uppkommer beskattningsbar arbetsinkomst, har alltsedan förordningen infördes förekommit i ett mycket stort antal fall. Förordningen har i samband med övergången till obligatorisk särbeskattning formellt upphört att gälla vid utgången av år 1970.

Vid tillämpningen av bestämmelserna angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst har emellertid i praktiken ofta förekommit fall, som från den enskildes och även från allmän synpunkt får anses vara synnerligen stötande. Vi syftar härvid på det förhållandet att det från de fiskala myndigheternas sida görs gällande att förordningen om ackumulerad inkomst inte kan tillämpas vid sidan av förordningen om särskild skatteberäkning för makar. Varken i förordningen angående ackumulerad inkomst eller i förordningen om särskild skatteberäkning för makar återfinnes emellertid något stadgande som

i detta avseende kan tjäna till ledning för de skattskyldiga eller som kan åberopas av skattemyndigheterna till stöd för den av dem intagna ståndpunkten.

Finansministern har visserligen i proposition till 1965 års riksdag vid införandet av bestämmelserna om särskild skatteberäkning (prop. 1965:84 s. 26) hävdad att de båda särskilda skatteberäkningarna borde hållas åtskilda, och han ansåg vidare att särbeskattningen alltid bör "avse hela den inkomst som ingår i taxeringen, även om denna inkomst vid beräkning av skatt för ackumulerad inkomst delvis hänföres till tidigare taxeringsår. Å andra sidan bör skatt för ackumulerad inkomst, oberoende av eventuell särbeskattning, ske på grundval av samtaxeringen." Departementschefen hävdade slutligen att skatteberäkning för ackumulerad inkomst och särbeskattning enligt hans mening borde ske helt oberoende av varandra. En sådan ordning ansåg finansministern skulle erhållas utan särskild författningsbestämmelse.

Det återgivna uttalandet av finansministern får tyvärr anses vara ett exempel bland många på att — som det sedermera visar sig — mindre väl övertänkta uttalanden vid tillkomsten av en lagstiftning uppfattas som bindande av de tillämpande myndigheterna, ehuru de sällan rimligen kan antagas vara kända av den enskilde. Det förekommer ofta att skattskyldiga, vilkas skatter beräknats med tillämpning av bestämmelserna i förordningen om särskild skatteberäkning för makar, uppburit engångsbelopp vilka man med hänsyn till rådande skatteprogressivitet önskar fördela i tiden med tillämpning av bestämmelserna i förordningen om ackumulerad inkomst. Ett bifall till en sådan ansökan medför emellertid i allt övervägande antalet fall att den skattskyldige och hans maka kommer att debiteras en skatt som vida överstiger den skatt som redan debiterats. En sådan ansökan torde visserligen avvisas av länsskatterätten eller endast formellt bifallas under förutsättning att bifallet ej leder till högre skatt än eljest. Den skattskyldiges situation förvärras alltså normalt inte, men materiellt sett har han ovedersägligen drabbats av en för hög och orättvis beskattning.

Visserligen kan vissa praktiska skäl understundom tala för att förordningen om särskild skatteberäkning för makar inte tillämpas då förordningen om skatteberäkning för ackumulerad inkomst tillämpas. Om den ackumulerade inkomsten fördelas på längre tid än fem år, dock högst tio år, skulle nämligen det deklarationsmaterial som avser de tidigaste åren kunna ha förstörts, eftersom skyldighet för skattemyndigheterna att bevara detta ej föreligger under så lång tid. Det skulle då i vissa fall vara omöjligt att bestämma hur inkomsterna under dessa år fördelat sig på A- och B-inkomster. Om emellertid den skattskyldige själv kan visa hur inkomsterna under respektive år fördelat sig på A- och B-inkomster kan ingen anledning anses föreligga att förvägra honom att — sedan inkomstberäkning skett såsom för ackumu-

lerad inkomst — jämväl få skatten beräknad med tillämpning av reglerna om särskild skatteberäkning för makar. Att eventuella hinder av praktisk natur vid införandet av bestämmelser härom kan bemästras framgår tydligt av vad finansministern anförde i propositionen nr 170 till 1970 års riksdag angående ändringar i förordningen om ackumulerad inkomst i anledning av det nya skattesystem — innebärande bl. a. obligatorisk särbeskattning av A-inkomster — som antagits av 1970 års vårriksdag.

Med stöd av det ovanstående bemästeras

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om att förslag med retroaktiv verkan framlägges till innevarande års riksdag att tillämpning av förordningen angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst ej skall utesluta samtidig tillämpning av förordningen om särskild skatteberäkning i vissa fall för makar.

Stockholm den 26 januari 1972

TAGE ADOLFSSON (m)

KURT SÖDERSTRÖM (m)

PER PETERSSON (m)

i Gäddvik

